

A Pécsi Ítéltábla **felperes neve** (címe) felperesnek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelenségének, szerződés semmisségének megállapítása iránt indított perében a ... Törvényszék 2019. január 31. napján meghozott .../29. számú ítélete ellen az alperes 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - megváltoztatja és mellőzi a peres felek között 2008. január 24. napján létrejött kölcsönszerződés módosításaiként nyilvántartott és ... számú szerződések semmisségének megállapítását.

Mellőzi a felek le nem rótt elsőfokú eljárási illeték megfizetésére kötelezését.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 38.100 (harmincnyolcezer-száz) forint elsőfokú és 161.120 (százhatvanegyezer-százhusz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 2008. január 24. napján szerződésszámon „Privát kölcsönszerződés” megnevezéssel kölcsönszerződést kötöttek, melynek alapján az alperes 250.000 forint kölcsönt nyújtott lakásfelújítás céljára a felperesnek 30 hónap futamidőre.

A kölcsönszerződés 6. pontja az éves kamatlábat 14%-ban, a THM mértékét 27,56%-ban határozta meg azzal, hogy a felperesnek az első törlesztőrészletet 2008. március 10. napján, míg az utolsó törlesztőrészletet 2010. augusztus 10. napján kellett az alperes részére megfizetni. A kölcsönszerződés a költségek között tartalmazta a havi adminisztrációs díj összegét 1.350 forint, míg a hitelfedezeti biztosítás szolgáltatási díját 575 forint összegben.

A kölcsönszerződés 5. pontjában a felperes kijelentette, hogy a bank által így visszaigazolt összeget és kondíciókat magára nézve kötelezőnek elismeri.

Az alperes 2008. év végén - közelebről meg nem határozható időpontban - távértékesítés keretében, telefonon további 204.766 forint kölcsönt ajánlott a felperesnek, melyet a felperes elfogadott. Az alperes ezt követően írásban tájékoztatta a felperest, hogy a 2008. január 24. napján megkötött kölcsönszerződés hitelszámlaszáma módosult, és a kölcsön törlesztőrészleteit új bankszámlaszámra köteles teljesíteni. Az írásbeli tájékoztató tartalmazta továbbá, hogy a

szerződésmódosításkor fennálló aktuális tőketartozás 185.234 forint, amely az újabb kölcsönösszegre figyelemmel 390.000 forintra módosul. A módosított futamidő 71 hónapban, a havi törlesztőrészlet összege 12.247 forintban, a THM 27%-ban, az éves kamat 31,67% mértékben került meghatározásra azzal, hogy a felperes köteles volt további egyszeri kezelési költségként 3.900 forint és hitelfedezeti biztosítási szolgáltatási díjként havonta 897 forint megfizetésére. A havi törlesztőrészlet a hitelfedezeti biztosítás szolgáltatási díjával együtt 13.144 forint összegre módosult.

2009. novemberében a peres felek ugyancsak távértékesítés keretében, telefonon újabb kölcsönszerződést kötöttek, melynek feltételeiről az alperes írásban, 2009. november 3. napján tájékoztatta a felperest. A tájékoztató levél tartalmazta, hogy a felperes részére folyósított újabb kölcsönösszeg 1.237.039 forint, a fennálló aktuális tőketartozás 362.961 forint, ekként a szerződés módosítását követő tőketartozás összege 1.600.000 forint. A tájékoztató levél a módosított futamidőt 94 hónapban, a havi törlesztőrészlet összegét a hitelfedezeti biztosítás szolgáltatási díjával együtt 47.010 forintban, a THM mértékét 31,07 %-ban, az éves kamat mértékét 27%-ban határozta meg.

A kölcsönszerződés módosításait a felek nem foglalták írásba, az alperes a kölcsönösszegeket a felperes részére folyósította és a felperes a kölcsön törlesztésének teljesítését a megváltozott feltételekkel megkezdte.

A felperes a törlesztőrészleteket 2011. október hónapig maradéktalanul megfizette, ezt követően a kölcsön fizetési kötelezettségét csak részben, majd egyáltalán nem teljesítette, melyre figyelemmel az alperes 2012. február 15. napján a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. A felperes tartozása a felmondás időpontjában 1.511.622 forint volt.

A felek között a 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolás megtörtént, az elszámolás felülvizsgált.

Az alperes a kölcsöntartozásból eredő követelése érvényesítése iránt a jelen per felperesével szemben a szám alatt polgári pert kezdeményezett, melyet a bíróság a törvényszék előtt folyamatban lévő peres eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztett.

A felperes a módosított keresetében mindenekelőtt annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Személyi Kölcsön és Hitelkártya Általános Szerződési Feltételek II.3.5. pontjában írt azon szerződési feltétel, hogy a kölcsön igénybevételeivel felmerülő kamatok, díjak, költségek stb. mértékét a mindenkor hatályos hirdetmény tartalmazza, az 1959. évi Ptk.209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelen szerződési feltétel. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az ÁSZF nem része az egyedi kölcsönszerződésnek, mert a felperes annak tartalmát nem ismerte meg, azt nem írta alá. A „Privát kölcsönszerződés” érvénytelenségét a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213.§ (1) bekezdés c) pontja, valamint az 1959. évi Ptk.205.§ (1) és (2) bekezdése, valamint a 217.§ (1) bekezdése alapján kérte. Keresete abban az esetben, ha a bíróság az egyedi kölcsönszerződés semmisségét nem állapítja meg kiterjedt annak megállapítására is, hogy a szerződés 2008. november 12. napi hatállyal az 1959. évi Ptk.218.§ (3) bekezdése alapján a felek egyező akaratából megszűnt.

A felperes az alperes érdemi ellenkérelmének előterjesztését (2018. február 20. és 2018. március 26., 27.) követően, 2018. november 20. napján a keresetét a szerződés megszüntetése körében akként módosította, hogy kérte annak megállapítását, hogy a 2008. január 24-én aláírt szerződést 2008. november 12. napi hatállyal a felek az 1959. évi Ptk.218.§ (3) bekezdése alapján megszüntették és érvényes kölcsönszerződés ezt követően nem jött létre a felek között.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés a felek között érvényesen létrejött, a szükséges tartalmi elemekben megállapodtak. Álláspontja szerint a Személyi Kölcsön és Hitelkártya Általános Szerződési Feltételek az egyedi kölcsönszerződés részét képezték figyelemmel arra, hogy annak megismerését az alperes a felperes részére biztosította, a felperes pedig a szerződés aláírásával azt elfogadta. A kölcsönszerződés a Hpt.213.§ (1) bekezdés c) pontjába nem ütközik, tekintettel arra, hogy valamennyi költséget tartalmazza. Álláspontja szerint ennek hiányában, ha az alperes a szerződésben nem nevesített költséget követel a felperestől, az a szerződés érvényességét nem érinti, az csupán szerződésszegésre alapított elszámolási kérdés a felek között. Az ÁSZF II.3.5. pontjában foglalt kikötés kapcsán úgy foglalt állást, hogy az nem tisztességtelen szerződési feltétel. A kölcsönszerződés felmondása körében arra hivatkozott, hogy a személyi kölcsönszerződést a felek két ízben módosították, azt az alperes 2012. február 15. napján mondta fel. Azt megelőzően csupán a hitelszámla módosult, a hitelszámla lezárása azonban a kölcsönszerződést nem szüntette meg a felek között.

Az alperes a 2018. november 20. napján előterjesztett keresetmódosításra úgy nyilatkozott, hogy a felek között egy szerződés jött létre, melyet a kölcsönösszeg vonatkozásában két alkalommal módosítottak.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította a peres felek között 2008. január 24. napján létrejött kölcsönszerződés módosításaiként nyilvántartott ... és ... számú szerződések semmisségét, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Ítéletének indokolásában az 1952. évi Pp.123.§-a vonatkozásában úgy foglalt állást, hogy bár a felperes a vele szemben a ... indított marasztalási perben kifogásként hivatkozhat a jelen perben keresetként érvényesített igényekre, önálló keresetindítási jogát ez nem zárja ki.

Az 1959. évi Ptk. szerződés megkötése idején hatályos 523.§ (1) bekezdése alapján arra a megállapításra jutott, hogy a peres felek akarata kölcsönszerződés megkötésére irányult és ezen szerződés lényeges tartalmi elemeiben megállapodtak. Megállapította ugyanakkor, hogy az 1959. évi Ptk.205/B.§ (1) bekezdése alapján az ÁSZF nem vált a felek szerződésének részévé, mert az alperes nem tudta bizonyítani, hogy lehetővé tette a felperes számára annak tartalma megismerését. Álláspontja szerint erre figyelemmel azonban a felperes nem rendelkezik perbeli legitimációval az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása iránti kereset előterjesztésére. A Hpt.213.§ (1) bekezdés c) pontjában ütköző semmisséget nem talált alaposnak, mert a szerződés valamennyi költséget feltüntetette, míg a szerződés alaki okból való érvénytelensége kapcsán úgy foglalt állást, hogy azt írásba foglalták, ekként semmisségi ok nem áll fenn.

A kölcsönszerződés módosításai vonatkozásában az alperesi állásponttól eltérően nem találta alkalmazhatónak a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről szóló 2005. évi XXV. törvény rendelkezéseit és megállapította, hogy a felek a kölcsönösszeg tekintetében a szerződésüket szóban két ízben módosították, mely szerződésmódosítások a Hpt.210.§ (1) bekezdésébe és az 1959. évi Ptk.217.§ (1) bekezdésébe ütköző, alaki okból semmis szerződések.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, melyben elsődlegesen annak eljárási szabálysértésre figyelemmel történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalásra, és újabb határozat hozatalára kötelezését kérte, míg másodlagosan a fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a felperes keresetének elutasítására irányult. Az alperes a fellebbezésében

eljárási szabálysértésként jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletével olyan kereseti kérelemről döntött, mely keresetet a felperes nem terjesztett elő, illetve annak előterjesztésére a Pp.146/A.§ rendelkezéseivel ellentétesen került sor. Hivatkozott arra is, amennyiben a törvényszék hivatalból észlelte a kölcsönszerződés módosításainak érvénytelenségét, úgy erről a feleket a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján megfelelően tájékoztatni kellett volna, hogy előadhassák nyilatkozataikat, és megtehessek a perbeli kérelmeiket. Állította továbbá, hogy a törvényszék az anyagi jogszabályok téves értelmezésével és megsértésével hozta meg a döntését, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes hivatkozásával szemben a kölcsönszerződésre és a módosításaira nem vonatkozik a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről szóló 2005. évi XXV. törvény, valamint azt, hogy a felek a privát kölcsönszerződés módosításait nem foglalták írásba, ekként azok az alakítás megsértése okán semmisek.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a tényállást túlnyomórészt helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság az alábbiakkal egészíti ki:

A kölcsönszerződés megkötése időpontjában az alperesnél hatályban lévő Személyi Kölcsön és Hitelkártya Általános Szerződési Feltételek II.3.5. pontja alapján a kölcsön igénybevételével felmerülő kamatok, díjak, költségek stb. mértékét a mindenkor hatályos hirdetmény tartalmazza.

Az ekként kiegészített tényállásból azonban az elsőfokú bíróság csak részben vont le helyes jogi következtetéseket és ítéleti döntésével túlterjeszkedett a kereseti kérelmen.

Az 1952. évi Pp.73/A.§ (1) bekezdés b) pontja alapján a jogi képviselő kötelező a törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozó perekben, a per minden szakaszában, a jogorvoslati eljárás során is. A 73/B.§ (1) bekezdése szerint, ha a jogi képviselő kötelező, a jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata hatálytalan, kivéve a (2) bekezdésben szabályozott eseteket, vagy ha a törvény az adott perbeli cselekményre nézve a meghatalmazott útján történő eljárást kizárja.

Az 1952. évi Pp.146/A.§ (1) bekezdése szerint kötelező jogi képviselő esetében az általános szabályoktól (146.§) eltérően a felperes a keresetét - a (2)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel - az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő harminc napon belül változtathatja meg. A 146/A.§ (6) bekezdése alapján a bíróság végzéssel elutasítja a keresetváltoztatást, ha a felperes azt az (1)-(5) bekezdésben foglalt szabályok megsértésével terjesztette elő; e végzés ellen nincs helye külön fellebbezésnek.

Az 1952. évi Pp.23.§ (1) bekezdés k) pontja alapján a per, mint a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége tárgyában indított per a törvényszék hatáskörébe tartozik, és a perben a jogi képviselő kötelező. Helytállóan hivatkozott az alperes a fellebbezésében arra, hogy a felperes 2018. április 10. napján a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített és a kereseti kérelmet pontosító, módosító előadása, mint jogi képviselő nélkül megtett nyilatkozat hatálytalan, figyelemmel arra, hogy a felperes ekkor még a jogi szakvizsgát nem tette le. A perbeli cselekmény és nyilatkozat csak a jogi képviselő által tehető meg joghatályosan. A felperes a jogi képviselője útján, az alperes érdemi ellenkérelmének előterjesztését követő 30 napon túl, 2018. november 20. napján módosította a kereseti kérelmét és kérte annak megállapítását, hogy a 2008. január 24. napján megkötött privát

kölcsönszerződést 2008. november 12. napi hatállyal a felek az 1959. évi Ptk. 218.§ (3) bekezdése alapján megszüntették, és érvényes kölcsönszerződés ezt követően nem jött létre a felek között.

A felperes elkésztetten terjesztette elő a keresetmódosítását, ekként ezt a keresetváltoztatást a törvényszéknek végzéssel el kellett volna utasítani.

A semmisségi ok hivatalból észlelése kapcsán követendő eljárásról szóló 1/2005. (VI. 15.) PK vélemény értelmében a Pp.3.§ (2) bekezdése szerint a bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Ez a szabály kizárja, hogy a bíróság a felek alanyi jogaival rendelkezzen, nem zárja azonban ki, hogy a tényállás megállapítása körében olyan körülményeket is figyelembe vegyen, amelyekre a felek nem hivatkoztak.

Az 1952. évi Pp.215.§-a szerint az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen és ez a rendelkezés megfelelően alkalmazandó a fellebbezési eljárásban is. A Pp.213.§ (1) bekezdése és a 215.§ -a összevetéséből egyértelműen megállapítható, hogy a bíróság ítéletében az egyes kereseti kérelmek [Pp.121.§ (1) bekezdés e) pont] megalapozottságáról dönt; ha a kereseti kérelem bármely okból alaptalannak bizonyul, a keresetet elutasítja. Ebből az is következik: ha szerződés alapján marasztalásra irányuló kereseti kérelem elbírálása során a bíróság megállapítja, hogy olyan ok áll fenn, ami miatt a szerződés semmis, a marasztalásra irányuló kereseti kérelmet -, érvényes anyagi jogi igény [Ptk.198.§ (1) bekezdés] hiányában - el kell utasítania akkor is, ha a semmiség okára a felek egyike sem hivatkozott.

Helytállóan idézte az alperes az 1952. évi Pp.3.§ (3) bekezdését, mely szerint a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. Ezeket a szabályokat akkor is alkalmazni kell, ha a bíróság semmisségi ok fennállását észleli, és ezért válik szükségtelenné a további bizonyítás lefolytatása, illetve változik meg a bizonyítandó tények köre. E szabályok alkalmazása azt is lehetővé teszi, hogy a felek a semmisség megállapítása esetére vonatkozó nyilatkozataikat megtegyék, így a megfelelő eljárási szabályok betartásával az 1959. évi Ptk.237.§-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazása iránt kereseti kérelmet vagy viszontkeresetet terjesszenek elő, keresetüktől, viszontkeresetüktől elálljanak, vagy a per megszüntetését kérik, illetve - a jogorvoslati eljárásban - jogorvoslati kérelmüket visszavonják.

Az ítéletábra a fentiekre figyelemmel megállapította, hogy az elsőfokú bíróság - ha a semmisséget hivatalból észlelte - eljárási szabályt sértett, amikor a semmisség hivatalból észlelését követően erről a feleket nem tájékoztatta, így nem volt lehetőségük a nyilatkozataik megtételére, esetlegesen az 1959. évi Ptk.237.§-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazása iránti kérelmek előterjesztésére.

Az 1952. évi Pp.252.§ (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja, ha az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése.

A másodfokú bíróság szükségtelenné találta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését figyelemmel arra, hogy a felperesnek az 1952. évi Pp.123.§-ában foglalt megállapítási kereset törvényi feltételei fennállása hiányában nem áll módjában ilyen tartalmú kereseti kérelmet előterjeszteni. A kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett nem szükséges tekintettel arra, hogy a peres felek között a ... előtt szám alatt peres eljárás van

folyamatban, mely perben a jelen alperese a felmondott kölcsönszerződésből eredő követelését érvényesíti a jelen per felperesével szemben. Ebben a perben a felperes felhozhatja mindazon kifogásait, melyek a kölcsönszerződés módosításainak semmissége folytán a kereset elutasítására vezethetnek.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp.253.§ (2) bekezdése alapján - fellebbezett részében - megváltoztatta és mellőzte a peres felek között 2008. január 24. napján létrejött kölcsönszerződés módosításaként nyilvántartott ... és számú szerződések semmisségének megállapítását.

Az alperes fellebbezése sikerre vezetett, így mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban pernyertes lett. A másodfokú bíróság - eltérően a törvényszék által megállapított értéktől - az elsőfokú eljárás pertárgyértékét a felperes által megjelölt meg nem határozható pertárgyérték alapján állapította meg, figyelemmel arra, hogy a kölcsönszerződés módosításainak érvénytelensége nem képezte az elsőfokú eljárás tárgyát, ugyanakkor ez az érték volt a másodfokú eljárásban az alperesi fellebbezéssel támadott ítéleti rendelkezés pertárgyértéke. Az ítéletábra erre figyelemmel mellőzte a felek további le nem rótt elsőfokú eljárási illetékben való marasztalását, egyidejűleg kötelezte a felperest a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján az alperes elsőfokú és másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, melyet a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíjban, valamint a másodfokú eljárásban megfizetett fellebbezési illeték összegében állapított meg.

Pécs, 2019. május 9.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Krastenics Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró